

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. III. De Materiâ proximâ Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

fuisse validum inde constat, quod (ut in eadem historia additur) Dionysius Episcopus Alexandrinus desuper consultus iudicaverit esse deusd Baptismum aquae adhibendum.

Ex Conclusionem sequitur I. validè conferri Baptismum in aqua putei, fluminis, pluviali, resoluta ex nive, glacie vel grandine. Similiter in aqua miraculosè producta, quae cum elementari foret ejusdem naturae. Item in aqua frigida, calida, tincta colore, etsi transiverit per sulphureos meatus aut cavernas. Item in aqua alteri corpori permixta, modò non ita, ut censeatur in aliud corpus transivisse, v. g. decocta leviter in modico hordeo. Ob Sacramenti tamen reverentiam, nullatenus hoc est licitum extra necessitatem. Immo extra illam debet ex traditione Apostolorum & consuetudine Ecclesiae adhiberi aqua chrismate permixta & benedicta, quae ad hoc asservatur in fonte baptismali; vel in ejus defectum, in aqua benedicenda juxta praescriptum *Ritualis Romani*. Estque ad hoc obligatio gravis: quamvis ob levitatem materiae Quidam apud *Diana p. 9. Tract. 6. resol. 33.* existimant obligationem esse levem. Immo si sic benedicta commodè haberi potest, adhibenda etiam est in Baptismo non solemnì: in quo tamen juxta *Praepositum q. 71. art. 4. dub. 1.* non videtur magis scrupulus faciendus.

Sequitur II. invalidè conferri Sacramentum in cerevisia aut jusculo bene decoctis, sudore, lacte, urinà, lacrymis, sputo seu salivà (de qua habetur c. *Non ut aponeres, de Baptismo*) phlegmate (de quo habetur c. *In quadam nostra, De celebratione Missarum*) aqua rosacea, aut ex aliis herbis distillata, & similibus: quia non sunt aqua elementaris sive naturalis. Secus est, de sudore marmoris vel parietum temporis pluvioso; qui planè est aqua naturalis.

Si sit materia dubia & certa adhiberi nequit, potest & debet necessitate usurpari; idque, dum ante factum dubitatur, sub conditione, si valida sit: deinde postea, habità materià certiori, debet Baptismus sub conditione reiterari. Ad materiam dubiam revocatur illa, de cujus valore sunt dissentientes Doctorum opiniones. Prout sunt v. g. de fuso seu humore stillante ex vitibus & aliis arboribus: qui probabiliter tantum est aqua naturalis, cum Plerique id negent. Varii nihilominus affirmant, hanc specialiter conjecturam allegantes, quod ista stillatio maxime contingat tempore veris, quo virtus concoctiva arborum est debilitata à praecedenti frigore, & mahit plurimus humor ob indigentiam restorationis; qui postea estluit, cum non possit concoqui. Idem est de sale resolutò, quod *Bonacina, Praepositus* & alii putant esse sufficientem materiam, veluti veram aquam. Alii autem

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

negant esse ejusdem speciei & status, saltem moraliter, cum aqua naturali. Et quamvis ex aqua salsa conficiatur, non ob hoc in illo formaliter aqua remanet, ut propterea in eam rursus resolvatur; sed videtur aliis potius esse quoddam mixtum ex speciali succo concretum, quale est faccarum.

Generaliter autem in necessitate sufficit in alterius defectu adhiberi materiam, quam non sit certum, non esse aquam, seu de qua dicere quis possit, fortè est aqua: necessitate, & adjuncta seu mente retenta conditione, abstergente periculum irreverentiae. Quare etiam Nonnulli apud *Coninck quaest. 66. art. 4. dub. 1.* censent tunc posse adhiberi aquam rosaceam, aut ex aliis herbis distillatam, aut etiam cerevisiam. Et rectè, si & de his aliquid dubitari posset, an conferri verè possint aqua usualis seu naturalis. De quo certè rationem dubitandi non video. Et aliundè ex communi sensu videtur indubitatum, non valere Baptismum Haereticorum in aqua rosacea collatum, adedque sine conditione repetendum; qui tamen aliàs valerit etiam extra necessitatem sic collatus, posito dubio praefato ejusque veritate.

QUAESTIO III.

De Materia proxima Baptismi.

DI C O: Materia proxima Baptismi est ablutio. Ita communiter Theologum cum *Scoto dist. 3. q. 3. num. 2.* Ratio est: quia illa est materia proxima, quae proximè determinatur à forma, seu (ut loquitur *Scotus*) quae cum verbis tamquam signum proximum significat effectum Baptismi; hoc autem locum habet non in aqua, sed in ablutione.

Hinc sequitur I. glaciem & nivem, etsi non differant specie ab aqua naturali, non posse esse materiam Baptismi: quamdiu enim non resolvuntur, non potest in iis fieri ablutio: haec namque dicit motum materiae liquidae circa corpus abluendum, sive per applicationem aquae ad corpus, ut fit in iufusione, sive per applicationem corporis ad aquam, ut fit in immersione: idque sive abstergantur aliqua sordes, sive non. Nam ablutio hic non distinguitur contra lotionem, nec includit amotionem sordium à corpore, ut optimè *Scotus sup.* moraliter enim & essentialiter dicitur quis lavari, cujus corpori activè applicatur aqua; depositio autem sordium potius est accidentalis effectus lotionis.

Pro majori autem securitate, immo juxta multos etiam necessariò pro valore Baptismi, debet resolutio glaciis sive nivis fieri, dum adhuc subest manui baptizantis, vel applicationi, antequam recipiatur in corpore baptizati, sic ut ex manu

17. *Regula Generalis.*

An aqua rosacea censenda sit materia dubia.

18. *Materia proxima Baptismi, ablutio.*

19. *Quid hoc nomine proprie intelligatur.*

Resolutio nivis fieri debet, priusquam recipiatur in corpore baptizati.

Q

*ei, nisi in-
certum, an
ad valorem
id necessa-
rium.*

20.
*Quantitas
aquæ quæ
requiritur.*

21.
*Qualis
pars corporis
sit ablunda.*

*Minimam
partem suf-
ficere ad
valorem est
verisimile.*

22.
*Equidem
extra neces-
sitate est
ablundum
caput.*

*In necessitate
etiam pars
minima.*

baptizantis stillæ dimittantur in corpus baptizandi; quia aliàs non satis apparet, ipsum adhibere materiam ablutioni aptam, vel propriè abluere, sed alium potiùs abluere se ipsum, si demum fiat resolutio in alterius corpore. Hoc tamen non est certum; & à Varijs negatur.

Sequitur II. tantum aquæ debere contingere corpus baptizandi, ut ipse moraliter censeatur ablutus; ad quod tamen non requiritur magna aquæ quantitas. Ita omnes Theologi. Immo Vasquez d. 145. num. 32. cum aliis putat quamcumque stillam sufficere. Quod tamen negant plures alii, ut videre est apud Bonaccia d. 2. q. 2. pu. 3. num. 18. ut proinde res sit planè dubia.

Sequitur III. eam corporis partem esse ablundam, à qua homo denominatur verè ablutus. Quænam autem sit talis pars, controversatur inter Doctores. Constat quidem sufficere caput, pectus vel humeros. Sed multi negant sufficere pedes vel manus, & multò minùs reliquas partes minores, v. g. digitum. Vasquez sup. num. 28. cum quibusdam aliis putat sufficere quamcumque minimam partem: sicut enim vulnus in ea acceptum aliquem denominat vulneratum; sic à lotionem in ea acceptam rectè dicitur lotus, & clariùs, aqua aspersus. Ad hanc siquidem denominationem non requiritur, ut sumatur à majori parte: quàmvis enim id requiritur in qualitatibus habentibus contrarium, quorum alterum inest subjecto, in quantum non inest qualitas repugnans, v. g. in albedine &c. secùs tamen est, quando denominatio sumitur ab actione, quæ circa aliquem exercetur, v. g. quando quis dicitur verberari, maculari &c. Et sanè constat sufficere in præsentem ablutionem capitis, etsi ipsum non sit pars major corporis. Pro ut etiam quis dicitur simpliciter inungi chrismate in Confirmatione, etsi parva pars frontis à chrismate attingatur.

Nihilominus etsi hoc speculativè sit satis probabile; in re tamen tanti momenti tutior pars est eligenda. Unde si nihil obstat, semper ablundum est caput, ut monet D. Thomas quest. 66. art. 7. ad 3. tum ob antiquæ Ecclesiæ consuetudinem: tum quia caput est præcipuum hominis membrum, in quo vigent omnes sensus, tam externi, quàm interni. Quod si infirmitas parvuli, aut alia causa ablutionem capitis non ferat, ablundum est pectus vel humeri. Si autem non possit in aliqua ex dictis partibus baptizari, esset baptizandus in quavis parte, etiam digito aut aliâ minimâ. Quod respondisse quoque fertur Innocentius IV. ut refert Amicus d. 11. sect. 2. Postea tamen ob incertitudinem esset talis rebaptizandus sub conditione in aliâ parte certiori, qualis semper est præeligenda, quantum est possibile. Ita

Secus dist. 4. q. 3. num. 3. D. Thomas & alii communiter.

Sequitur IV. aquam debere immediatè tangere corpus; aliàs enim non esset vera corporis ablutio. Unde parvulus uterò matris conclusus aut corio insutus, ut nullâ ratione possit ab aqua tangi, non posset baptizari. Similiter non valeret Baptismus si aqua tantùm attingeret vestes baptizandi. Ita omnes Theologi. An autem valeret, si soli capilli madeficerent, vel solæ secundinæ quibus puer involutus esset, valde incertum est. Affirmat equidem Vasquez sup. num. 31. Cocchini & alii; eò quod ista censeantur pars prolis. Quod adhuc de capillis est magis verosimile, qui sunt pars ornans hominis, quàm de secundinis, aut galeâ quam vocant nativitatibus; cum hæc pellicula non tam videatur pars quàm amicus seu tegumentum corporis in utero clausi. Quidquid sit propter dubium non licet sic baptizare extra necessitatem, taliterque baptizatus esset sub conditione rebaptizandus. Et si antea moriatur, esset ob baptismum saltem dubium in loco sacro sepeliendus.

Sequitur V. ad valorem Baptismi esse indifferens, sive corpus aquæ immergatur, sive eâ aspergatur, sive aqua corpori infundatur. Ita D. Thomas quest. 66. art. 7. & omnes Scholastici teste Vasquez supra num. 10. Idem tradit Rituale Romanum tit. de forma Baptismi, etsi præferat immersionem capitis in aquam, vel infusionem aquæ in caput baptizandi, retinendam pro consuetudine Ecclesiarum. Ratio est: quia utroque modo potest homo sufficienter dici ablutus. Similiter ad valorem est indifferens, utrum adhibeatur trina vel una tantùm immersio seu infusio: cum etiam unica sufficiat ad denominandum hominem ablutum. Patet hoc quoque ex consuetudine Ecclesiæ, quæ ob diversas rationes occurrentes modò unicam immersionem, modò trinam adhibuit, juxta Gregor. lib. 1. Ep. 41. & refertur c. De trina dist. 4. de Consecrat. Et Toletanum IV. c. 5. (ut refertur c. Propter 85. de Consecr. d. 4.) statuit simplam seu unicam immersionem ob hæresim Arianorum; qui trinam immersionem profitebantur trinitatem seu multipliciter naturarum.

Nec obstat Canon. 50. Apostolorum &c. Multi sunt dist. 4. de Consecr. ubi strictissimè præcipitur trinæ immersionis adhibitio. Item multi Patres asserunt trinam immersionem esse Apostolicam traditionem. Immo c. Multi sunt dicitur: Evangelicum præceptum, ipso Deo & Domino nostro Jesu Christo tradente, nos admonet, in nomine Trinitatis trinam immersionem sanctum Baptisma unicuique tribuere. Non obstat inquam; nam ex his non plus sequitur, quam quòd

quod trina mersio (sub qua intelligi posset quaelibet ablutio) ab Apostolis aut Pontificibus fuerit præcepta ob certas rationes. Immo ipsam locis ratio talis præcepti additur, non videlicet Baptismus videretur dari tantummodo in nomine Christi aut morte Christi (ut quidam Hæretici tunc contendebant) sed in nomine Trinitatis. Quod autem vocetur Evangelicum præceptum ipso Deo ac Domino nostro tradente; hoc ad expressionem Trinitatis, de qua Evangelium admonet, est referendum; qui valde conveniens est trina mersio, & ex præcepto Ecclesiæ tunc necessaria. Idque patet ex ratione mox subnexa: Dicente Domino discipulis suis: *Ite, baptizate omnes Gentes in nomine Patris &c.* Alioquin nullum legitur præceptum Evangelicum de trina mersione. Unde idem Pelagius c. *Si re vera* 30. eadem dist. (quod juxta ordinem contextus videtur sequi post c. *Multi sunt*; uti ad hujus calcem notatur) solum requirit, ut sint baptizati in nomine Trinitatis; quod si constiterit, declarat (nullam trinae mersionis conditionem appositam) admitte ad Ecclesiam absque alio Baptismo, ut tali dispositione servata, nihil aliter, quam quod Evangelica iubet auctoritas, temeritatis cuiusquam spiritum videatur esse. Quare Glossa in c. *Si quis presbyter* 79. eadem dist. ait: Aliud est semel immergi sub illa verborum forma Baptizate in nomine Domini; quod interdicitur aliud in nomine Trinitatis, hoc est Patris & Filii & Spiritus sancti unice mersione; quod in Ecclesia quibusdam permittitur.

Dum autem Scriptores Orthodoxi leguntur inveci in Eunomium, quod unice tantum mersionem adhiberet, hoc ideo fecerunt, quod Eunomius id ageret in odium mysterii Trinitatis, cuius adeo insensus fuit hostis, ut quaelibet etiam signa quibus illa representaretur amoverit, nempe trinam immersionem in Baptismo fieri consuetam, ut testatur Theodoretus lib. 4. *heretic. Fabul.* Unde idem quoque Anabaptismus introduxit, rebaptizando scilicet eos qui in nomine Sanctissimæ Trinitatis baptizati essent, teste Epiphano *heresi* 75.

Nihilominus ad licitam administrationem requiritur mersio sive infusio una vel trina juxta Ecclesiarum consuetudinem; quam immutare esset grave peccatum juxta D. Thomam *quaest.* 66. *art.* 8. et si Setus dist. 3. *quaest. unic. art.* 8. arbitretur non esse mortale. Et quidem his in locis usus est trinae infusionis aquæ super caput baptizandi, sic ut prima infusio fiat, dum dicitur, *in nomine Patris*, secunda, dum dicitur, *& Filii*; tertia deique, in pronuntiando, *& Spiritus sancti*. Habetque hæc trina immersio vel infusio significationem Trinitatis, ut ex Augustino refertur c. *Postquam* 78. de *Consecrat. dist.* 4. Addit Gregorius lib. 1. *Epist.* 41. (& refertur c. *De trina* *Eleonice Sum. Theol. Pars IV.*

30. ead. dist.) triduaana sepultura Sacramenta signari, ut dum tertio infans ab aquis educitur, resurrectio triduaani temporis exprimatur. E contra sicut in tribus mersionibus personarum Trinitas, sic & in una potest divinitatis singularitas designari, juxta Gregorium sup.

Sciendum verò quod dum trina mersio opportuno tempore adhibetur, quaelibet concurrat tamquam pars Sacramenti, & ob hoc cavet Ecclesia, ne ante tertiam abluionem forma absolvetur, sed ut verba accomodate disponantur & proferantur. Si tamen id non fuerit factum, sed secunda & tertia sequatur totam prolationem formæ, tunc spectata communi intentione ministri censetur juxta Doctores communiter absolvi Sacramentum citius; cum intentio censetur esse, ut quam primum sufficiens materia & forma est posita, ponatur Sacramentum ejusque effectus.

Immo juxta Doctores communiter contra *Dicasillo disp.* 1. *dub.* 3. n. 64. & 69. non est tunc in potestate ministri, ut etiam tertia ablutio instar partis concurrat, quantumvis id intenderet, aut Sacramentum citius perfici nollet. Ratio est: quia non est in potestate ministri differre positionem Sacramenti, posita sufficienti materia & formâ cum debita intentione; sed illa posita sequitur tamquam effectus naturalis, tum positio Sacramenti, tum positio effectus. Quare non magis pertinet tertia ablutio ad Sacramentum Baptismi, quando sequitur formam, quam quarta aut sexta. Itaque vel ista intentio ministri est saltem tacite subordinata alteri efficaciori & prævalenti, quâ minister velit absolute facere quod Christus instituit, adeoque idem non aliter velit differre Sacramentum, quam ex suppositione, quod (ut putat) Christus sic instituerit: & tunc confertur verum Sacramentum citius. Sicut etsi Græci ex errore putent ad consecrationem panis necessario concurrere *ly quod pro vobis datur*, adeoque eo usque differri effectum, equidem valide & citius consecrant ob prævalentem communem intentionem. Vel ista particularis intentio est omnino absoluta, & prævalens communi intentioni; & tunc minister nihil faceret; nisi fortasse vellet in casu quo tertia ablutio non posset esse pars, primam potius & secundam abluionem non concurrere. Quemadmodum qui intendet consecrare, tamen omnino absolute nollet effectum poni ante quadrantem horæ postea, nil faceret; uti & ille, qui absolvens a peccatis, non intenderet omnino dari effectum ante dictum *in nomine Patris &c.*

Neque ex communi doctrina potius sequitur peccare minister, si non accurate invigilet, ne forma ante tertiam abluionem finiatur, quam id sequatur ex doctrina ipsius *Dicasillo*, juxta quem etiam servata intentione communi ministri (quæ utriusque

27. Quaelibet ablutio est pars Sacramenti, si sit prior completionem formæ: Scilicet secunda vel tertia subsequatur.

28. Quantumvis id minister intenderet. Declaratur.

29. An peccet minister negligens in adhibenda tempestive tertia ablutione.

Q 2

servari debet : cum intentio restringens sit nimis dubii valoris) non differtur valor & effectus Sacramenti usque ad tertiam ablu- tionem subsequentem ; adeoque cum com- muni intentione procedens peccaret , qui præfatam accuratam sollicitudinem non ad- hiberet. Et planè hoc verum foret , si Ec- clesia ad id se strictè obligare exprimeret : quàmvis fortasse potius videatur expri- mere suum desiderium , quàm grave aut strictum præceptum. Tali itaque casu ab- lutio tertia subsequens tantum esset cere- monialis : qualis similiter tantum est pro ea parte , quæ durat post pronuntiationem for- mæ , etsi pro parte fuerit antea incepta.

30.
Cur potius
concurrat
tertia ablu-
tio præce-
dens, quàm
sequens com-
pletam formam.

Non obstat quoque , quòd , si ablutio tertia præcedat , concurrat tamquam pars , etsi alioquin unica sufficeret. Nam simili modo concurreret etiam quarta ablutio : quælibet enim tunc æquè determinatur à forma , & concurrat ad significationem. Sicut etiam concurrat unica ablutio mul- tum copiosa , etsi parcius sufficeret. Simi- liter forma sono vehementi prolata , etsi ex- liori prolata sono sufficeret. Aliud est de ablutione subsequente : forma enim mate- riam sufficientem prius positam mox de- terminat , & eo ipso ponitur essentia & ef- fectus Sacramenti. Quemadmodum illa non differretur , quidquid minister intenderet , si is in tertia vel ulteriori ablutione succes- sive continuandâ post formam pro nutu suo pergeret , vel ultimam syllabam insolito modo protraheret.

31.
Opposita
sententia
Dicasillo
frustrâ que-
rit patrocini-
um ex
forma Ab-
solutionis.

Non obstat præterea , quòd etsi ad ab- solvendum sufficiat *ly Absolvo te* , non tamen fiat Sacramentum ante *ly à peccatis* , quando sacerdos vult etiam hæc verba con- currere : nam esso hoc verum foret (quod tamen negat *Lugo* & plures alii in materia de Sacramento Pœnitentiæ) hoc esset ideo , quòd *ly à peccatis* significationem verbi *absolvo* ad varia vincula indeterminatam de- terminet ad significandam absolutionem à peccatis , quando minister intendit ver- bum istud sumere in sua generali significa- tione ; aliàs autem determinari debeat à circumstantiis. At unica ablutio cum for- ma plenissimam significationem habet , etsi aliqua subsequens ablutio vel alia circum- stantia non consignificet. Deinde *ly à pecca- tis* requiritur essentialiter , saltem implicite (scilicet est de secunda vel tertia ablutione) , adeoque non mirum , quòd dum additur , ip- sum per se concurrat , utpote ad significa- tionem essentiali formaliter requisitâ. Alias positâ materiâ & formâ sufficienti non posse essentiam aut effectum per intentionem ministri suspendi propter additionem ali- cuius nec explicitè nec implicite requisiti ad significationem essentiali Sacramenti (prout hic fieret) patet exemplo consecra- tionis sanguinis , cujus effectus non potest ex intentione ministri suspendi usque dum

protulerit novi & æterni Testamenti &c. ut ha- bet communis sententia , à qua non dissentit ipse *Dicasillo disp. 3. de Eucharistia dub. 6.* eò quòd nimirum ista additio non spectet ad si- gnificationem essentiali & transubstantia- tionis vini seu præsentia sanguinis Christi.

Non obstat denique , quòd in Extrema Unctione singulæ unctiones cum singulis formis proportionatis concurrant tamquam partes integrales. Nam hoc dato , id fieret ex institutione Christi : quæ hic non referitur. Quod ad rem ipsam spectat , sunt variae sententiæ ; quarum nulla prodest spe- culationi *Dicasillo*. Nam primo Doctores passim censent unctiones quinque sensu- um esse de essentia , adeoque ante ultimam unctionem , aut etiam unâ omisâ , non subsistere Sacramentum , nec conferri gratiam. Quod nihil commune habet cum secunda vel tertia ablutione. Secundo Nonnulli cen- sent singulas unctiones cum singulis for- mis esse partialia Sacramenta , & consequen- ter singulas separatim conferre necessariò singulos seu partiales effectus. Nihil autem simile est in secunda vel tertia ablutione. Cui potius assimilari posset unctio secun- di organi , quando duplex organum sensus , visus , scilicet vel auditus , inungitur ex or- dinatione Ecclesiæ : si enim unctio secundi organi sequatur prolationem formæ pro- portionatæ , consequenter non concurre- ret ad effectum istius partialis Sacramenti , utpote completi , juxta horum sententiam : immo nec juxta primam sententiam mox recensitam concurreret , si jam ceteræ un- ctiones erant adhibitæ cum suis formis. Denique Quidam putant ex Christi insti- tutione sufficere unicam unctionem , dum- modo adhiberetur unica forma adæquata , prout in materia de extrema Unctione vi- debitur : tunc autem positâ sufficienti un- ctione & hujusmodi formâ , non differretur positio Sacramenti usque ad reliquas un- ctiones formæ præstationem subsequentes : uti neque juxta nostram & communem sententiam differtur in præsentia positio Sa- cramenti Baptismi usque ad secundam vel ulteriorem abluionem formâ posteriorem. Hæc paulò fufius discutere libuit præter morem , eò quòd hæctenus non viderim , qui istam *Dicasillo* speculationem ex profecto discusserit seu impugnaverit.

Dubitatur præterea à Doctoribus , an va- leat Baptismus , si quis cum prolatione for- mæ infantem submergendum projiciat in puteum vel flumen. Estque duplex opinio probabilis. Prima negat. Pro qua refertur *Antoninus* , *Angelus* , *Armilla* , *Tabiena* , *Sylvestri* , *Vivaldus* , *Sorus* , *Henriquez* , *Toletus* , *Pirrigianus* , atque etiam *Scotus d. 4. q. 3. n. 3* Ratio est : quia non videtur Christum instituisse pro materia Sacramenti occisionem hominis , adeoque actionem intrinsecè malam. Deinde qui aliquid in fluvium projicit animo ibi

relinquendi, non tam censetur illud lavare, quam perdere; ut si v. g. quis aliquem manibus & pedibus ligatis in mare projiceret. Quare si talis interrogatus de causa facti, responderet, se velle lavare projectum, à cunctis exploderetur. Debet igitur esse ablutio moralis & usualis, non ordinata ad mortem per se. Quàmvis si ex vera ablu-tione mors baptizati per accidens sequeretur (quod vix natum est fieri, quando prudenter adhibetur) valeat Baptismus, im-mo aliquando liceat.

Secunda Sententia æquè vel magis probabilis affirmat, hujusmodi Baptismum esse validum. Eam tenet *Panormitanus*, *Gabriel*, *Petrus Ledesma*, *Suarez*, *Valquez*, & Recentiores passim. Et quàmvis *Scotus sup.* videatur contrarius: alibi tamen innuit oppositum, vel saltem manet dubius, ut notat *Hugo Cavellus ibidem in Scholo*, & ad n. 2. dist. 5. q. 3.

In qua etiam quæstione n. 1. *Scotus* solum refert, quid dicatur à *Richardo* & aliis, in-quiens: *Dicitur etiam, quod talis sic projectus non esset baptizatus &c.* Similiter in *Report. ibid. n. 8* apertè loquitur dubitativè. Ratio hujus sententiæ est: quia nihil deest tali ac-tioni, quò minus sit vera & physica ablu-tio, five contactus aquæ ad corpus. Immo etiam est moralis ablutio: nam esto simul sit occisio, potest eadem actio fortiri duas mor-alitates. Quare etsi seclusis circumstantiis non diceretur quis velle talem puerum lavare, sed potius occidere; tamen in iis circumstanti-ibus aliis qui norunt eas, censetur potius velle lavare quàm occidere; & hoc potius tantum ex necessitate, quia alter lavare non potest: vel quàmvis ex malitia id fa-ceret, non obstat, quin simul velle & cen-se-ri possit, tum lavare seu baptizare, sicq; ani-mam salvare, tum quoad corpus occidere.

Quòd autem non sequatur emerfio, non tol-lit quoque rationem verè ablu-tionis: uti non tolleretur, si finitâ formâ puer casu elapsus è manu baptizantis submergeretur. Addit *Di-castillo disp. 2. n. 63*: quòd etsi tota immersio, quâ puer occiditur, ablu-tio illius dici non posset, illa tamen pars, quæ ante mortem cum forma Sacramenti finitur, propriè est & dicitur ablutio ac materia Sacramenti.

Confirmatur: quia si, ob debilitatem parvulus moreretur ex levi contactu aquæ, esset indubiè validè baptizatus, etsi actio ista in talibus circumstantiis sit verè occisi-va parvuli. Idem esset, si per imprudentiam adhiberet minister aquam frigidam hic & nunc verè occisivam. Cujus quoque actio-talis foret intrinsecè mala; esto ob igno-rantiam excusata à formâ, malitia. Quali equidem ignorantia etiam subesse posset in projiciente in flumen: neque facit, quòd sit vel non sit ablutio à Christo instituta. Christus itaque instituit veram ablu-tionem, prohibens quidem adhiberi, non tamen invalidans actionem illicitam. Instituit,

Herincx Sum. Theol. Pars IV.

inquam simpliciter actiones ex generica ra-tione, sub qua cadunt sub institutionem, lici-tas non tamen invalidat, si per accidens infi-ciantur, aut simul malam moralitatem for-tiantur. Ablutio verò occisiva non est ma-la quâ ablutio, sed quâ occisio; neque est instituta sub moralitate occisionis, sed sub moralitate ablu-tionis, cui moralitas directæ occisionis adjungitur; si tamen adjungatur. Quòd addo: nam si ratio spectetur (*Do-ctorum auctoritas contradicit*) difficile ap-paret esse moraliter occisionem directam in casu quo parvulus certò sine Baptismo nihilominus moreretur, adeòque æternali-ter periret: cum non eligatur mors tam-quam medium ad Baptismum, sed ipsa dumtaxat Baptismum consequatur; id-que non certius quàm sequatur præcipita-tionem sui ex turri flagrante, quæ licita cen-setur ac indirecta solum occisio si adhibea-tur ad fugiendum vivicomburium.

Certius valeret Baptismus, ut admit-tunt etiam alii, si puer mittatur in aquam per calathum vel quid simile, dein extra-hatur: quia non est necesse, ut baptizans tangat aquam, modò aqua per ipsum ad-hibita tangat baptizatum.

Quando etiam puer baptizandus peri-culosè ægrotat, & ablutio magnum illi detrimentum est allatura, omnis diligen-tia adhibenda est, ut caveatur omne cor-poris damnum, & salutis detrimentum, v. g. ut fiat aspersione, quantitate modicâ suf-ficiente, & in ea parte corporis, in qua mi-nus nocere possit: & si oportuerit, ut aqua etiam modico calore temperetur, & statim post aspersione abstergetur. Quæ omnia si observentur; ut servari facilè possunt, moraliter loquendo vix potest cogitari, aut fingi, quòd ex hujusmodi Baptismo augea-tur mortis periculum, vel vitæ desperatio, quantumvis infans sit debilis & in ultimis constitutus. Quare nequidem in mortis periculo est Baptismus parvuli differendus, etsi aliqualis acceleratio mortis inde time-retur secutura, quòd non est natum fieri, quando Baptismus prudenter applicatur, pro nihilo enim habendum foret illud detri-mentum corporale, quando jam adest mo-rale periculum mortis æternæ.

QUÆSTIO IV.

De Forma Baptismi.

FUERUNT olim varii errores de forma Baptismi, etiam circa tempora Apo-stolorum; sed omnes desierunt. Moderni etiam Hæretici, fatentur formam usitatum Catholicorum esse bonam, sed negant esse necessariam. Unde *Lutherus lib. de Captivitate Babylonica c. De Baptismo* vult valere Bap-tismum quibuscumque verbis detur, modò

35.
Qualiter procedendū si parvulo ex ablutio-ne imminet detrimentum corporale.

36.
Hæretici recentiores formam usitam quidem non improbant, sed multi non neces-sariam pu-tant.

Q 3

in